

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
X Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 28 квітня 2023 року)

Суми
2023

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Гончаренко А. В., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук (Сумський державний університет);
Ільницький В. І., д-р іст. наук (Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка);
Каганов Ю. О., д-р іст. наук (Запорізький національний університет);
Камьонка М., д-р габ. (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Польща);
Король В. М., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Котляр Ю. В., д-р іст. наук (Чорноморський національний університет ім. П. Могили, м. Миколаїв);
Куліш А. М., д-р юрид. наук (Сумський державний університет);
Лебідь А. Є., д-р філос. наук (Сумський державний університет);
Лобко Н. В., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Черкасов А. А., д-р іст. наук (Cherkas Global University, США).

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 10 від 01.06.2023 р.)

**Суспільно-політичні процеси в Україні та світі:
історія, проблеми, перспективи** : матер. X Всеукр. наук.-
практ. конф. (Суми, 28 квітня 2023 р.) / ред. колегія :
В. М. Власенко, А. В. Гончаренко, С. І. Дегтярьов та ін.
Суми : Сумський державний університет, 2023. 196 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, виголошені в рамках X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси в Україні та світі: історія, проблеми, перспективи», присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

© Сумський державний університет, 2023

ТИХОНЧУК Д.

*учениця Конопотського ліцею № 10,
(наук. керівник: учитель історії КЛ № 10 А. С. Клименко)*

ЕКОНОМІЧНИЙ УСПІХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ФРАНЦУЗЬКОЇ ДЕРЖАВИ (1944–1969 рр.)

Реалізація ідеї світової першості Франції у середині ХХ століття нерозривно пов'язана з ефективним відновленням економіки держави після тяжких наслідків Другої світової війни. Динамічний повоєнний економічний розвиток став результатом комплексної реконструкції системи національного господарства держави, що дозволило за відносно короткий термін часу досягти нового рівня розвитку, стабільно високих економічних показників.

Мета дослідження – виявити й схарактеризувати особливості успішного економічного розвитку національного господарства Франції 1944–1969 рр.

Методологічна основа дослідження базується на принципах історизму, об'єктивності та системності й зумовлює використання загальнонаукових (аналізу та синтезу, класифікації, дедукції та індукції) і спеціально-історичних методів наукового дослідження. У відповідності з метою і завданнями дослідницької роботи були використані проблемно-історичний, типологічний, історико-системний, історико-хронологічний, історико-біографічний, графо-аналітичний, картографічний методи дослідження.

Для реалізації завдань дослідження наявна досить велика джерельна база, яка включає в себе нормативно-правові акти Французької держави (закони, постанови, урядові ордонанси) [8], матеріали щорічних статистичних видань («політичного та економічного щорічників») [6], мемуарну літературу (мемуари президента Франції Ш. де Голля) [7], періодичну пресу (статті з газет «*Combat*» [5] та «*L'Aurore*» [9]).

Друга світова війна та окупація країни завдала великої шкоди внутрішньоекономічному становищу Франції. Станом на 1944 р. об'єм французького промислового виробництва знизився до 38 %, а сільсько господарського – до 60 % від довоєнного рівня. Держава потребувала комплексного відновлення усіх галузей національного господарства [3].

Встановлено, що факторами економічного розвитку Франції досліджуваного періоду стали наступні чинники: політика націоналізації підприємств ключових галузей господарства (машинобудування, електроенергетика, фінанси); механізм індикативного планування; комплексне реформування та розвиток всіх галузей промисловості (так званий «універсалізм»); пом'якшення територіальних економічних диспропорцій; участь Франції у загальноєвропейській економічній інтеграції (1957 р. – вступ до ЄЕС); економічна підтримка США та особистісний фактор, а саме поступова та наполеглива робота тодішнього президента Франції Ш. де Голля [4].

Дані фактори призвели до динамічного економічного розвитку. Так, у шістдесяті роки ХХ ст. темпи промислового зростання у середньому складали 7–

8 % на рік, показник валового внутрішнього продукту щорічно збільшувався на 36 млрд. франків. Станом на 1969 р. промислове виробництво Франції збільшилася на 148 % і в 3,5 рази перевищило довоєнний рівень [2].

Технічна оснащеність французької промисловості також зросла. Залучивши значні інвестиції, уряд створив атомну і ракетну галузі. Були реконструйовані та демонстрували динамічний розвиток багато інших секторів виробництва, в першу чергу металообробна, нафтопереробна, хімічна, авіаційна, автомобілебудівна галузі [1]. Відзначимо, що дотримуючись принципу пом'якшення територіальних диспропорцій влада розвивала в першу чергу периферійні регіони держави.

Отже, відновлення та розвиток економіки Франції в досліджуваній період сприяли підвищенню мінімальної заробітної плати в середньому на 50 франків або 10% на рік. Це в свою чергу стимулювало формування так званого «суспільства споживання», символами якого є автомобіль, холодильник, пральна машина і телевізор.

1. Погорська І. І. Євроінтеграційна політика Франції: дис. канд. політ. наук: 23.00.04 / Національна академія наук України, Інститут світової економіки і міжнародних відносин. Київ, 2002. 214 арк.

2. Ралдугін Є. Державна реформа у Франції: історичний аспект // Вісник державної служби України. 2000. № 2. С. 12-15.

3. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002 роки): навч. посібник. Київ: Либідь, 2004. 624 с.

4. Кривонос Р. Голль Шарль Андре Жозеф Марі де. Київ: Парламентське видавництво, 2011. С. 176.

5. 30 % de l'économie française vont être mis en route vers les objectifs de 1950. *Combat*. 8 janvier 1947. P. 1.

6. Annuaire Statistique de la France 1956 (Résultats de 1956).
Ministere des finances. Paris: Institut National de la Statistique et des
Etudes Economiques, 1956. 458 pages.

7. De Gaulle P. De Gaulle mon père. Paris: Plon, 2003. 578 pages.

8. Journal officiel de la Republique Francaise. Ordonnance N 60-
529 Du 4 Juin 1960 – Modifiant le code penal, le code de procedure
penale et les codes de justice militaire // Texts d'interet general. Paris.
Juin 1960. №60. 136 p.

9. L'accord franco-américain pour l'application du plan Marshall.
L'Aurore. 29 juin 1948. P 1.

ЗМІСТ

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ. ЛОКАЛЬНІ СТУДІЇ

- Бакуліна Є. С.**
Василь Вишиваний у боротьбі за Україну 3
- Власенко В. М.**
До біографії професора Леоніда Фролова 11
- Дегтярьов С. І.**
Джерелознавчий потенціал Повного зібрання законів Російської імперії щодо вивчення історії Сумщини 18
- Єльнікова А. О.**
Дослідження діяльності Українського національно-демократичного об'єднання 25
- Зьоменко М. В.**
До історії Міністерства преси та пропаганди УНР (за матеріалами фонду 1113 ЦДАВО України) 29
- Король В. М.**
Візуальні матеріали, присвячені сільській електрифікації, на сторінках повоєнної обласної преси Сумщини (1945-1955 рр.) 35
- Кудінов Д. В.**
«Камень громовой или упавший с неба»: до історії падіння та початку вивчення «сумського метеорита» 46
- Кулешова А. В.**
Передумови видання Валуєвського циркуляру 1863 р. 55

<i>Мірошніченко А. В.</i> Кримські татари: поніверяння депортації	59
<i>Осадчий Є. М.</i> Бунякинський перевіз на Сеймі	64
<i>Принь О. В.</i> Бутаков В'ячеслав Інокентійович (1882–1946) – революціонер, археолог-аматор, історик	70
<i>Ровенська С. М.</i> Олександр Сема (Семмо) – сотник армії УНР та письменник	76
<i>Рубан А. В.</i> Європейський підприємницький капітал у машинобудівній промисловості на українських землях (1874–1914 рр.)	79
<i>Рубан В. В.</i> Спортивний часопис «Гарт» (1946) (до історіографії проблеми)	83
<i>Слюсарєва Є. О.</i> Аграрне питання в програмах політичних партій в роки Української революції (1917-1921)	90
<u>ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ</u>	
<i>Гончаренко А. В.</i> Централізація державної влади в Італії фашистським режимом Беніто Муссоліні у 20–30-х рр. ХХ ст.	95
<i>Дегтярьова Д. С.</i> Історичні передумови встановлення культу особи	103

Мурашко К. О.
К. Родзаєвський: нариси з біографії російського фашиста 108

Тихончук Д.
Економічний успіх повоєнного відновлення: досвід французької держави (1944–1969 рр.) 112

Червяченко В. Р.
Чехословаччина напередодні «Празької весни» 1968 р. 116

СУСПІЛЬСТВО І ПОЛІТИКА: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

Власенко В. М., Сугоняко Д. Р.
До біографії Якова Моралевича 122

Гаврилишин П. М.
Богдан Гаврилишин – член Римського клубу 131

Зьоменко М. В.
Створення Міністерства преси і пропаганди УНР 136

Лобко Н. В.
Вплив радянського гендерного порядку на формування трудової орієнтації чоловіків і жінок 140

Степанов В. В.
Мова як засіб маніпуляції в процесах державотворення і політичних трансформацій 146

Тодоров І. Я.
Безпекові гарантії для України: стан і перспективи 151

КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Антонов Є. М.

Сумський обласний художній музей
ім. Никанора Онацького 156

Бублик О. І.

Звичаї та побут жителів села Закотне
Луганської області 160

Єгорова Є. С.

Вплив російсько-української війни на крелевецьке
переборне ткацтво 168

Карпенко М. В.

Козацькі традиції: матеріали до вивчення питання 174

Кузьома В. С.

Казка «Приречений царевич» як джерело до вивчення
історії Давнього Єгипту 177

Михайліченко М. А.

Пам'ятки культурної спадщини Сумського району та
перспективи розвитку історико-культурного туризму 183

Шуть Т. І.

Заклади жіночої духовної освіти на території
Наддніпрянської України в ХІХ ст. 188

Наукове видання

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
Х Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 28 квітня 2023 року)

Оригінал-макет підготовлено на
кафедрі історії СумДУ

Редколегія не несе відповідальності за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали друкуються в авторській редакції. Точка зору редколегії не завжди збігається з точкою зору автора.

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 16,77. Обл.-вид. арк. 19,83. Тираж 100 пр. Зам.№
Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.